

דף טו.

עין משפט ב.

או"ח סימן תנו פעיף א

א. אין לשיין עיסה גדולה משיעור חלה ^ה שהיא מג' ביצים וחומש ביצה ^ט, ושיעורה ^י מקמח חטה מצרית חמש מאות ועשרים דרהם מצריים בקירוב.

הגה: ולא ידחק הקמח במצה דאם לא כן לא ילוש יפה ^כ.

הגה: וטוב לומר בשעת נתינת הקמח ^ל שעושה לשם מצוה.

יו"ד סימן שכד פעיף א

א. אין חיוב בחלה אלא מחמשת מיני דגן ^מ, ואין חייב אלא חמשת רבעים קמח והיא מדה שמחזקת מג' ביצים וחומש ביצה ^נ, וכשמלאים המדה קמח תהיה מחוקה ולא גדושה, ומשקל שיעור חלה

ה. מימרא דרבא בפסחים מ"ח, דיותר משיעור זה אין הידים מספיקות להתעסק בה מתוך גודלה. כה"ח אות א'.

ט. ^ו כמנין חל"ה, כ"כ סה"ת, וכשבא לשער ישער במ"ד ביצים כיון שיש קטנות וגדולות. כה"ח אות ז'. ושיעור חלה, עישרון, והאיפה שלוש סאין, והסיאה ששה קבין הרי ג' סאין נעשו י"ח קבין, והקב ד' לוגין הרי י"ח הקבין נעשו ע"ב לוגין, והלוג ששה ביצים הרי הע"ב לוגין נעשו ארבע מאות ושנים ושלשים ביצים ועשירית מזה הם מ"ג ביצים וחומש ביצה, ועיין ברש"י בעירובין פ"ג ע"ב ובפסחים מ"ח ע"ב, והכסף משנה בפ"ו דביכורים הלכה ט"ו. וי"א שהוא כיום 1560 גרם.

י. ^ז והיינו בנפח ולא במשקל והנותן שיעור חלה בשיעור משקל טועה, רמב"ם בפי' המשנה למסכת חלה פ"ב משנה ו', וכ"כ במסכת עדויות פ"א משנה ב', וכך פסק בהלכות חמץ ומצה פ"ה הלכה י"ב, וכך הסכמת האחרונים כרמב"ם והשו"ע.

י. ^ח וה"ה השיעור לבטל איסור בששים הוא במדידה בנפח ולא במשקל. כה"ח אות י'. וכתב הרמב"ם שם שמדת חלה היא בנפח עשר אצבעות על עשר אצבעות בגובה ג' אצבעות ועשירית אצבע, או שבע אצבעות על שבע אצבעות בגובה ז' אצבעות וכל האצבעות פחות שתי תשעיות אצבע, ואצבע היינו אגודל בינוני של אדם בינוני. כה"ח אות י"א. ועיין בכה"ח אות ט"ז באריכות בדין המדידה.

כ. ^ט ויבא הקמח אח"כ לתבשיל ומתחמץ כמ"ש בס' תנ"ט. מ"א ס"ק ה'.

ל. ^י וה"ה בשעת שאיבת המים יאמר לשם מצת מצוה. כה"ח אות כ'.

מ. ^{יא} ממשנה ריש מסכת חלה, ובמנחות דף ע'.

נ. ^{יב} כמנין חל"ה בגמטריה מ"ג וחומש נרמז בה' של חלה. ש"ך ס"ק ב'.

הוא תק"כ דרהם מקמח חטים^ו.

הגה: כלי שמחזיק עשר אצבעות מאגודל של יד על עשר אצבעות ברום שלוש אצבעות ותשיעית אצבע בקירוב, הוא שיעור החלה.

וכן מדה שיש בה ז' אצבעות פחות ב' תשיעיות אצבע על ז' אצבעות פחות ב' תשיעיות אצבע ברום ז' אצבעות פחות ב' תשיעיות אצבע הוא העומר^ז והוא שיעור חלה.

עין משפט ג יו"ד סימן רא סעיף טו

טו. כ. מקוה שיש בו ארבעים סאה, או מעיין כל שהוא^ח, יכול לשאוב אח"כ כל מה שירצה ליתן לתוכם והם כשרים אע"פ שהשאובים רבים^ט על המים שהיו בתוכה תחילה.

הגה: ואין חילוק בין קדם המעיין לשאובין או לא כמו שנתבאר, ועיין בסעיף מ' די ש מי שחולק^י.

ס. ונתבאר באו"ח סי' תנ"ו, ועיין בפ"ת אות א' מהצל"ח בפסחים דף קט"ז ע"ב שכתב דהביצים שלנו נתקטנו ואין לברך על שיעור חלה עד שיהיה כפול דהיינו פ"ו ביצים, וכתב הפ"ת דכן נראה דעת הגאון.

ע. והדבר פשוט שאלו המדות הם מרובעות ולא עגולות. ש"ך ס"ק ד'.

פ. ממשנה ז' דמקואות פ"א ומשנה ג' בפ"ה, ורמב"ם.

ואע"פ שהמעין עומד כגון מקואות שמימיהם ממקורות של מעיין יכול לשאוב כמה שירצה והם כשרים, וכשרים היינו דוקא במכונסין אבל לענין זחילה ודאי אין כאן דין מעיין כיון שמתחילה היה המעיין עומד ולא מושך. כ"כ הט"ז בס"ק כ"ו. והש"ך בס"ק מ"א כתב בשם רי"ו דאם הלכו אותן המים שהשליכו במעיין למקוה חסר שלא היה בו כלום יש מתירין ג"כ לטבול בו עכ"ל, וכתב הש"ך דטוב להחמיר מ"מ אם במקוה החסר היו בו כ"א סאין מותר לטבול בו, ועיין בסעיף מ"ד.

צ. מיהו נתבטל מהם דין מעיין בדין זוחלין ואינו מטהר אלא במכונסין דוקא, כ"כ הרמב"ם והרא"ש, ומ"מ דין מעיין עליו לטבילת כלים בכל שהוא, והשו"ע לא ביאר דין זה משום דטומאה וטהרה אינו נוהג בנינו ולא שייכא טבילת כלים להוציאם מטומאתם ובכלים הנקחים מעכו"ם קימ"ל ג"כ שצריך מ' סאה כמו באדם כמ"ש בסי' ק"כ. ש"ך ס"ק מ"ב.

מקוה ששטחו רחב הרבה עד שא"א לאשה לטבול בו אפי' שתשתטח עליו, יכול להכשירו ע"י ריבוי מים שאובין, משו"ת גינת ורדים יו"ד כלל ד' סי' א'. הביאו הברכי יוסף, מקואות החפורים בצד הנהר ורואים חילחול שבאים מן הנהר לחפירה דינם כמעין וכן מקואות שבמצרים שהם נובעים דינם כמעין. ברכי יוסף.

ק. וס"ל דגם במעיין כל שאין בו מ' סאה פוסלת בו שאיבה.

טו. כא. כל זמן שאין במקוה ארבעים סאה אפי' אם אינו חסר אלא כל שהוא, אם נפלו לתוכו ג' לוגין מים שאובים פסלוהו, לא משנה אם שאבן בכלי או סחט כסותו במים^ר והגביהה והמים שבה נופלין ממנה ממקומות הרבה.

טו. כב. ה"ה אם מערה מכלי שפיו עשוי כמיין רשת ונופלים למקוה ממקומות הרבה לתוכו, או שזרק ג' הלוגין בחפניו, אפי' נפלו בו משני כלים או שלשה מזה מעט ומזה מעט מצטרפין^ש. במה דברים אמורים שמצטרפין אם מתחיל מכלי השני עד שלא פסק מהכלי הראשון, אבל אם פסק הראשון לפני שהתחיל השני אין מצטרפין.

טו. כג. גם בהתחיל מהשני לפני שפסק הראשון שמצטרפין דוקא בג' כלים אבל בד' כלים אין מצטרפין^ת, ורק שלא היה דעתו מתחילה לתת כל השלשה לוגין, אבל אם מתחילה היה דעתו לתת כל השלשה לוגין שאובים למקוה אפי' לא נתן אלא מעט מעט מכמה כלים עד שהשלים לג' לוגין פוסל^א.

הגה: אם העביר ג' לוגין בידי ע"ג קרקע^ב, או שניתזו מרגלי בהמה כשר. וי"א דרגלי בהמה כדין רגל אדם^ג ורק בהעביר ע"ג קרקע דהוי המשכה כשר אבל לא בהתיז בידי לתוך מי המקוה.

ר. ואפי' נסחטו שלא בכוונה, כ"כ הט"ז, ודלא כהב"ח שמצריך כוונה לפסול. וכל זמן שלא הגביה כסותו כיון שהמים שבכסות באים ממקוה זו ועדיין מחוברין לה לא נעשו שאובין, מ"מ אם סחט אותה אפי' בעוד מקצתה במים י"א דבזה פוסל דנעשו שאובין, ועיין בש"ך ס"ק מ"ו.

ש. וכתב רש"י דמ"מ בעינן לוג מכל כלי אבל פחות מלוג לא מצטרפין. ש"ך ס"ק מ"ז.

ת. ואפי' נפל מכולם יחד והטעם שהרי אין מגיע לוג מכל אחד מהכלים ובטלים ואינם מצטרפים. כ"כ הב"י בשם רש"י והראב"ד.

א. שם במשנה ד' פ"ג.

ב. היינו שלא הגביה המים מעל גבי הקרקע אלא המשיכם ע"ג קרקע ממקום זה למקום המקוה, או מרגלי בהמה אע"פ שלא הומשכו ע"ג קרקע.

ג. עיין בט"ז ס"ק כ"ח מה שפי' בדברי הרמ"א.